

MULTİKULTURALİZMƏ VƏ DİALOQ FƏLSƏFƏSİNƏ HƏSR OLUNMUŞ DƏYƏRLİ KİTAB

Azərbaycan AMEA Fəlsəfə İnstitutunun fəlsəfə elmləri doktoru Xatirə xanım Quliyevanın rəhbərlik etdiyi “Multikulturalizm və tolerantlıq fəlsəfəsi” şöbəsi bu gün də aktuallığını qoruyub saxlayan bir mövzunu, alim kollektivi olaraq, tədqiq etmiş və kitab (“İdentiklik. Multikulturalizm. Dialoq fəlsəfəsi”) şəklində çap etdirmişdir.

Kitaba ön sözü akademik İsa Həbibbəyli yazmışdır. İ.Həbibbəyli multikulturalizmin Azərbaycan modelinin qaynaqları, nümunələri və modeli haqqında ətraflı bəhs edərək, göstərir ki, “Azərbaycan XXI əsrin mühüm çağırışlarından olan multikulturalizmin dünyadakı əsas mərkəzlərindən biridir. Multikulturalizm və tolerantlığın bərqərar edilməsi Azərbaycanın müasir dövrdəki hərtərəfli və sürətli inkişafına təkan verir, gələcək inkişaf yollarına gur işıq salır.”

Kitabda tədqiqatçılar “Azərbaycanda multikulturalizmin daxili mikrostrukturunu və tarixi köklərini” (Hikmət Babaoğlu), problemin elmi-metodoloji aspektlərini (Xatirə Quliyeva), Heydər Əliyev, azərbaycançılıq, ideologiya və dini tolerantlıq ideyalarını (Eynulla Mədətli, Sakit Hüseynov), klassik ədəbi iradə və orta əsrlər qaynaqlarında multikulturalizm məsələlərini, qloballaşma, azərbaycançılıq, mədəniyyətlərin dialoqu, tolerantlıq, multikulturalizmin qarşılıqlı münasibətləri (N.Məmmədli, N.Quliyeva, İ.Vəliyev, Ə.Tağıyev, Ə.Kərimov və s.). Cənubi Azərbaycanda dini maarifçilik və multikulturalizmin qaynaqları, Azərbaycan multikulturalizm modelinin tarixi, ənənəsi və

müasir vəziyyəti (Z.Fərzəliyev, Ə.Fərhadov) hərtərəfli araşdırılmışdır.

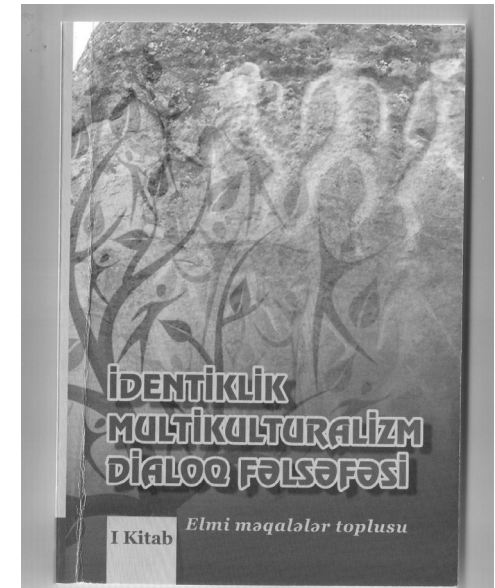
Kitabda Türkiyə tədqiqatçıları Hakan Yılmaz, Ayşegül Yılmaz multikulturalizm və tolerantlığı tarixi-mədəni fenomen kimi tədqiq etmişlər. Dr. Taşkın İşgören də Azərbaycan bəstəkarı Üzeyir Hacıbəyovun sənət və fikir dünyasında tolerantlığın qaynaqlarını tədqiqatə cəlb etmişdir. Ukraynalı İrina Kovalçuk Şərq və Ukraynanın sənət dünyasındakı tolerant dəyərləri müqayisəli təhlil etmişdir.

Kitabın dəyərli cəhətlərindən biri Ulu Öndər Heydər Əliyev və dövlət başçısı İlham Əliyevin Azərbaycan multikulturalizminə verdikləri töhfənin tədqiq olunmasıdır. Bu baxımdan, kitaba ön sözü yazmış akademik İsa Həbibbəylinin qeyd etdiyi kimi, hazırda Azərbaycan cəmiyyətində müxtəlif xalqların nümayəndələrinin vahid ailədə dinc və yanaşı yaşayıb-işləmələri ölkəmizin əsas mənəvi sərvətlərindən biridir. Azərbaycandakı möhkəm multikultural əsaslara olan tolerant mühit müasir inkişafın əsas göstəricilərindəndir. Bütün bunlara görə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, haqlı olaraq, multikulturalizmi ölkəmizdə “normal həyat təzi” kimi yüksək qiymətləndirir və həmin istiqamətdə inkişafa dövlət səviyyəsində böyük dəstək verir. Bu mənada, Azərbaycan Respublikasının müasir dövrdə multikulturalizmə münasibətdə müvəqut həyatın reallıqları ilə aparılan məqsədyönlü dövlət siyasəti bir-birini tamamlayır. Əsası Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev tərəfindən

qoyulmuş azərbaycançılıq ideologiyası özündə ölkədəki bütün xalqların və etnik qrupların birliyini və həmrəyliyinə etiva edir. Görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin “Hamımızın bir Vətəni var. Bu, - Azərbaycandır” təlimi ölkəmizdə birlik və həmrəyliyin və millətlərarası münasibətlərin əsasında dayanır. Ölkədə yaşayan bütün xalqları onların hamısının eyni dərəcədə inandığı və hörmət etdiyi vahid ideologiya - azərbaycançılıq ideologiyası ətrafında birləşdirmək, müstəqil Azərbaycan dövlətinin mühüm nailiyyətidir. Bu müdrik siyasət Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən yaradıcılıqla və ardıcılıqla davam etdirilir. Azərbaycandakı sabit və dinamik həyat, inkişaf edən cəmiyyət həmin siyasətin konkret əməli nəticəsidir. Prezident İlham Əliyevin 2016-cı ili “Multikulturalizm İli” elan etməsi və il ərzində bu istiqamətdə həyata keçirilən məqsədyönlü siyasəti-ideoloji və ədəbi-mədəni tədbirlər Azərbaycan Respublikasında multikultural dəyərlərin daha da inkişaf etdirilməsinə və tolerantlıq mühitinin möhkəmləndirilməsinə xidmət edir.

Müasir dövrdə Azərbaycan Respublikası dünyada mədəniyyətlər və dinlərarası münasibətlərin dialoquna və harmoniyasına ən bariz nümunədir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Sivilizasiyalararası Alyansının VII Qlobal

Forumunun 29-30 aprel 2016-cı il tarixdə Bakı şəhərində keçirilməsi Azərbaycan Respublikasının həmin istiqamətdə dünyadakı

ən örnək dövlətlərdən biri olduğunu təsdiq edir. Ölkəmizdə bu istiqamətdə, ardıcıl olaraq, keçirilən beynəlxalq səviyyəli mədəniyyət tədbirləri, aparılan müzakirələr, çıxarılan nəticələr qlobal və regional miqyasda yeni inkişafa təkan verəcək ideyaların daha da genişlənməsinə böyük töhfələr verir.

Prezident İlham Əliyevin, haqlı olaraq dediyi kimi, “Azərbaycan nümunəsi göstərir ki, multikulturalizm yaşayır. Baxmayaraq, bəzi siyasətçilər deyirlər ki, multikulturalizm iflasa uğrayıb. Bəlkə hardasa iflasa uğrayıb, amma Azərbaycanda yaşayır və bu meyillər, bu ideyalar güclənir, ictimaiyyətdən də daha çox dəstək alır”.

Vahid Ömərov,
AMEA Qafqazşünaslıq İnstitutunun
Gürcüstanşünaslıq şöbəsinin müdiri,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, dosent